УДК 37.211.24
DOI https://doi.org/10.32782/bsps-2026.11.23

ЛАТИНСЬКІ КРИЛАТІ ВИСЛОВИ В УКРАЇНСЬКОМУ НАУКОВОМУ ТА ОСВІТНЬОМУ ДИСКУРСАХ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ

Олена Цвид-Гром
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри філології, педагогіки та методики викладання
Білоцерківського національного аграрного університету
пл. Соборна, 8/1, м. Біла Церква, Україна
orcid.org/0000-0003-4348-9398
e-mail: Tsvidgrom@gmail.com

Анотація. *У статті здійснено комплексний лінгвістичний та перекладознавчий аналіз функціонування латинських крилатих висловів (dicta catenata, афоризмів, сентенцій) у сучасному українському науковому й освітньому дискурсах. Обґрунтовано актуальність дослідження, зумовлену інтеграцією вітчизняної науки до європейського інтелектуального простору та потребою переосмислення класичної гуманітарної спадщини. Досліджено семантико-стилістичний статус латинських вкраплень як інструментів когнітивної компресії змісту, маркерів академічної елітарності та засобів апеляції до авторитету (argumentum ad verecundiam).*

Здійснено типологізацію латинського афористичного фонду за сферами вживання, виокремлено освітньо-педагогічний та загальнонауковий (логіко-методологічний) дискурси. Проаналізовано граматико-синтаксичні та графічні особливості адаптації латинізмів в українському мовному середовищі. З'ясовано, що латинські сентенції виступають у двох формах: як графічно й морфологічно асимільовані одиниці (здатні відмінюватися за законами української граматики) або як незасвоєні цитати-вкраплення в оригінальній графіці.

У перекладознавчому аспекті схарактеризовано основні стратегії відтворення латинських афоризмів українською мовою: калькування, пошук функціонально-стилістичних паремійних відповідників та описовий переклад. Систематизовано найтиповіші перекладацькі деформації (дослівний переклад зі «смисловим зсувом», анахронічна модернізація античних концептів, утрата етнокультурного підтексту). Доведено, що найбільш методологічно виваженою є комбінована перекладацька модель – збереження графічного оригіналу в тексті з поданням функціонального чи експлікаційного коментаря.

Ключові слова: *латинські крилаті вислови, науковий дискурс, освітній дискурс, синтаксична адаптація, цитати-вкраплення, перекладацькі стратегії, мовна компресія, інтертекстуальність.*

LATIN WINGED SAYINGS IN UKRAINIAN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL DISCOURSE: LINGUISTIC AND TRANSLATION STUDIES ANALYSIS

Olena Tsvyd-Hrom
PhD in Philology, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Philology, Pedagogy, and Teaching Methods
Bila Tserkva National Agrarian University
Soborna Square, 8/1, Bila Tserkva, Ukraine
orcid.org/0000-0003-4348-9398
e-mail: Tsvidgrom@gmail.com

Abstract. *The article provides a comprehensive linguistic and translation analysis of the functioning of Latin catchphrases (dicta catenata, aphorisms, maxims) in modern Ukrainian scientific and educational discourses. The relevance of the study is substantiated, due to the integration of domestic science into the European intellectual space and the need to rethink the classical humanitarian heritage. The semantic*

© О. Цвид-Гром, 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

and stylistic status of Latin inclusions as tools of cognitive compression of content, markers of academic elitism and means of appeal to authority (argumentum ad verecundiam) is investigated.

The Latin aphoristic fund is typified by areas of use, educational and pedagogical and general scientific (logical and methodological) discourses are distinguished. The grammatical, syntactic and graphic features of the adaptation of Latinisms in the Ukrainian language environment are analyzed. It was found that Latin maxims appear in two forms: as graphically and morphologically assimilated units (capable of being inflected according to the laws of Ukrainian grammar) or as unassimilated quotations-interspersed in the original graphics. The syntactic roles of invariable Latin constructions in the structure of the Ukrainian sentence (subject, predicate, adjunct, circumstance, parenthesis) were determined.

In the translation-philological aspect, the main strategies for reproducing Latin aphorisms in the Ukrainian language were characterized: calque, search for functional-stylistic paremic equivalents, and descriptive translation. The most typical translation deformations were systematized (literal translation with a «semantic shift», anachronistic modernization of ancient concepts, loss of ethnocultural subtext). It was proved that the most methodologically sound is the combined translation model: preservation of the graphic original in the text with the presentation of a functional or explicative commentary.

Key words: *latin catchphrases, scientific discourse, educational discourse, syntactic adaptation, quotations-insertions, translation strategies, linguistic compression, intertextuality.*

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку української гуманітаристики, вищої освіти та науки загалом характеризується активними процесами інтеграції до загальноєвропейського інтелектуального простору. Цей вектор європейського поступу актуалізує потребу в переосмисленні фундаментальних констант європейської культури, першоосновою яких є латинська мова. Століттями, виконуючи роль універсального коду науки, латина сформувала категоріально-понятійний апарат більшості сучасних наук. Особливе місце у цьому контексті посідають латинські крилаті вислови (*dicta catenata*, афоризми, сентенції), які донині функціонують у вітчизняному науковому та освітньому дискурсах як рефлекси класичної традиції. Актуальність дослідження зумовлена специфікою побудови сучасного наукового тексту, де латинська сентенція виступає не просто стилістичною прикрасою, а потужним інструментом інтелектуальної компресії змісту, маркером академічної елітарності та засобом апеляції до авторитету (*argumentum ad verecundiam*). Попри тривалу традицію вивчення класичних мов, динамічні зміни в жанрово-стильовій парадигмі сучасної української науки та розмивання класичної освітньої бази вимагають нового лінгвістичного й перекладознавчого осмислення латинського афористичного фонду. Потребує системного аналізу те, як античні вислови адаптуються до норм сучасної української мови, які семантичні трансформації вони зазнають та за допомогою яких стратегій відтворюються в перекладі.

Дослідження латинських крилатих висловів має міждисциплінарний характер і перебуває на перетині класичної філології, українського мовознавства, перекладознавства, лінгвокультурології та теорії міжкультурної комунікації. Такий підхід дає змогу розглядати афоризми не лише як мовні одиниці, а й як носії культурної пам'яті, які відображають історичний досвід людства та сприяють формуванню академічної культури сучасного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання рецепції античної спадщини, функціонування латинізмів та термінодеривації в українському мовному просторі перебувають у центрі уваги багатьох вітчизняних дослідників. Окремі аспекти функціонування латинських запозичень та крилатих висловів аналізували такі мовознавці: Н. Корж, Ю. Цимбалюк, А. Содомора, Л. Глущенко, В. Миронова, О. Чекалюк та ін. Загальнотеоретичні підходи до вивчення крилатих висловів і фразеології закладено в працях Л. Булаховського, В. Ужченка. У контексті перекладознавчого аналізу класичної спадщини вагомими є розвідки М. Зерова, Г. Кочура, а серед сучасних дослідників – О. Оніщенко, Т. Некряч та ін. Проте, попри наявність ґрунтовних праць із лексикології та загальної фразеології, функціонування латинських крилатих висловів саме в синкретичному вимірі – як об'єкта лінгвістичного опису та перекладацької практики в межах сучасного науково-освітнього дискурсу – досі не було предметом цілісного аналізу. Поза увагою лінгвістів часто залишається дина-

міка прагматичного потенціалу латинських сентенцій в умовах цифровізації освіти та трансформації наукового стилю (зокрема, тенденції до спрощення текстів). Окрім того, існує очевидне термінологічне та практичне розходження в перекладацьких стратегіях: відсутні чіткі стандарти щодо того, коли латинський вислів має залишатися у формі графічної цитати-вкраплення (іншомовного інтертексту), а коли вимагає обов'язкового калькування чи пошуку функціонального українського паремійного відповідника.

Метою статті є комплексний лінгвістичний та перекладознавчий аналіз латинських крилатих висловів, що побутують у сучасному українському науковому та освітньому дискурсах, із визначенням їхнього семантико-стилістичного статусу та домінуючих стратегій їх відтворення українською мовою.

Предмет та об'єкт дослідження. Об'єкт дослідження – латинські крилаті вислови, що функціонують в українському науковому й освітньому дискурсі. Предмет дослідження – лінгвістичні особливості та способи їх перекладу українською мовою.

Виклад основного матеріалу. У лінгвістичній науці латинські крилаті вислови посідають особливий, синкретичний статус. З одного боку, вони розглядаються в межах фразеології як стійкі сполучення слів чи речення, що характеризуються відтворюваністю, цілісністю значення та подібністю до паремій (приказок і прислів'їв). З іншого боку, у контексті лінгвістики тексту латинізми функціонують як інтертекстуальні знаки або цитати-вкраплення – автономні чужорідні елементи, які зберігають свій генетичний зв'язок з античним першоджерелом, але при цьому органічно інтегруються в семантичну структуру українського наукового чи навчального тексту.

За функціонально-стилістичною ознакою латинські сентенції, що побутують в українському гуманітарному просторі, чітко диференціюються за сферами вживання. Можна виділити такі основні семантико-тематичні групи латинських афоризмів:

1. Освітньо-педагогічний дискурс: група висловів, пов'язаних із процесами навчання, виховання, передачі знань, роллю вчителя та статусом навчальних закладів. Наприклад: *Alma mater* (досл. *«мати-годувальниця»*): історично так називали античних богинь, а в середньовічній Європі – університети, які «годували» студентів духовною та інтелектуальною їжею; *Docendo discimus* (досл. *«навчаючи, ми вчимося самі»*): афоризм, що сягає корінням філософа Сенеки. У педагогічному дискурсі він репрезентує концепцію безперервної освіти; *Non scholae, sed vitae discimus* (досл. *«вчимося не для школи, а для життя»*): ц сучасному освітньому просторі стала головним гаслом прагматичного, компетентнісного підходу до навчання; *Litterarum radices amarae, fructus dulces* (досл. *«коріння наук гірке, але плоди солодкі»*).

2. Загальнонауковий та методологічний дискурси. Ці вислови обслуговують логіку наукового дослідження, процес аргументації, верифікації фактів, структурування наукового тексту та ведення академічної полеміки. Вони є універсальними інструментами для дослідників будь-якої галузі. Цю групу умовно можна поділити на підгрупи: ***а) логіко-методологічні константи та умови:*** *Conditio sine qua non* (досл. *«умова, без якої ніяк»* / *«необхідна умова»*): термін із середньовічного права, який у загальнонауковій мові маркує базовий, фундаментальний критерій, без дотримання якого весь подальший науковий процес або експеримент стає неможливим (напр.: *«Дотримання академічної доброчесності є conditio sine qua non для отримання наукового ступеня»*); *Status quo* (досл. *«стан, у якому...»* – фіксація поточного стану); *Tabula rasa* (досл. *«чиста дошка»*): філософський концепт Арістотеля та Джона Локка. У науковому дискурсі вживається метафорично для опису абсолютно недослідженого феномену або ситуації; ***б) стратегії аргументації та верифікації:*** *Argumentum ad rem* (досл. *«аргумент до справи»*): головне правило наукової дискусії, що закликає оперувати виключно об'єктивними фактами, суттю проблеми, протиставляючись суб'єктивним оцінкам; *Argumentum ad hominem* (досл. *«аргумент до людини»*): логічна помилка або некоректний прийом полеміки, коли замість спростування наукових тез опонента переходять на аналіз його особистих якостей, політичних поглядів чи походження; *Contra factum non datur argumentum* (досл. *«проти факту немає аргументу»*): базовий емпіричний принцип науки; ***в) текстова навігація та авторські ремарки:*** *Nota bene! (N.B.)* (досл. *«зауваж добре»*): традиційний знак на

полях або в тексті, що привертає увагу читача до ключової тези, винятку з правила або важливого нюансу; *Exempli gratia (e.g.)* (досл. *«заради прикладу»*): універсальне скорочення в наукових текстах, що вводиться перед переліком ілюстративного матеріалу (еквівалент українського «наприклад»); ***г) емоційно-стилістичне оцінювання та експресія:*** *O tempora, o mores!* (досл. *«О часи, о звичаї!»*): Знаменитий вигук Цицерона проти Катіліни; *Post hoc, ergo propter hoc* (досл. *«після цього, отже, внаслідок цього»*): логічна помилка, яку вчені часто викривають у працях своїх колег, коли хронологічну послідовність двох подій помилково приймають за причинно-наслідковий зв'язок; *Cum grano salis* (досл. *«із крупинкою солі»*): означає сприймати інформацію з певною мірою іронії чи критичного осмислення [1].

Граматико-стилістичний аналіз латинських крилатих висловів в українському науковому та освітньому дискурсах дає змогу виявити, як чужорідний мовний матеріал адаптується до норм української мови. Тут простежуються два підходи: збереження автентичного вигляду або підпорядкування латинізмів українській графіці та морфології.

У сучасних наукових текстах виділяють два типи функціонування латинських крилатих висловів за критерієм їхньої графічної форми:

1. Цитати-вкраплення (в оригінальній латинській графіці) – це слова або фрази, які повністю зберігають латинський правопис (латиницю), не змінюють своєї граматичної форми й виступають у тексті як автономні «острівці» іншої мовної системи. Вони створюють візуальний маркер високого академічного стилю, чітко відокремлюючи загальний виклад від фундаментальних наукових девізів, логічних категорій чи філософських сентенцій. Наприклад: *«Принцип pacta sunt servanda (договори мають виконуватися) залишається основоположним для міжнародного права»; «Сучасний дослідник не може починати роботу як tabula rasa, ігноруючи надбання попередників».*

2. Графічно й морфологічно асимільовані одиниці – це латинізми, які пройшли процес транслітерації (або транскрипції) засобами української абетки (кирилиці). Багато з них настільки глибоко увійшли в мову, що почали підпорядковуватися українським граматичним законам, зокрема набули здатності відмінюватися за відмінками та числами. Наприклад: *«Status quo – Статус-кво»*: перейшовши в кирилицю, вислів часто втрачає дефіс або пишеться з ним, але головне – він починає узгоджуватися з українськими дієсловами та прийменниками: *«повернутися до статусу-кво»* (набуває форми родового відмінка), *«збереження статус-кво»*; «Alma mater – *Альма-матер»*: отримує форму жіночого роду в українській мові й відмінюється: *«пишатися своєю альма-матер»*, *«двері нашої альма-матер завжди відчинені»* [2].

У сучасному тексті латина – це не просто декоративний елемент, а потужний прагматичний інструмент, що виконує три ключові функції:

1. Маркер академічної елітарності та соціокультурної ідентифікації. Уживання латинських сентенцій слугує своєрідним паролем у комунікації типу «вчений – вчений». Це маркер приналежності автора до високої інтелектуальної спільноти, яка володіє класичною гуманітарною базою. Так, замість того щоб написати просто: *«Ми починаємо наше дослідження з найдавніших витоків цієї проблеми»*, науковець зазначає: *«Аналіз цього юридичного феномену ми розпочнемо ab ovo (від яйця / із самого початку)»*.

2. Економія мовних засобів. Науковий стиль вимагає лаконічності, точності та уникнення багатослів'я. Латинські крилаті вислови ідеально реалізують мовний закон економії зусиль. Одна коротка латинська фраза здатна замінити собою ціле розлоге речення чи навіть абзац пояснень, оскільки вона вже містить у собі згорнуту, історично верифіковану концепцію. Наприклад: *«Модифікація навчального плану для спеціальності «Філологія» була проведена mutatis mutandis щодо критеріїв минулого року»*. Без латинського вислову довелося б писати: «...із внесенням тих змін і поправок, які вимагаються новими обставинами, хоча суть і основа залишилися тими самими». Латинізм скорочує цю громіздку конструкцію до двох слів.

3. Інструмент переконання (Argumentum ad verecundiam). У науковій полеміці чи дидактичному процесі надзвичайно важливо довести істинність своєї позиції. Латинська мова сама по собі має високий статусний авторитет, адже нею писали Арістотель

(у перекладах), Цицерон, Тома Аквінський, Ньютон і Декарт [3].

Апеляція до латинського афоризму часто працює як argumentum ad verecundiam (аргумент до авторитету або до скромності). Наприклад: *«Ми маємо пам'ятати, що non scholae, sed vitae discimus (вчимося не для школи, а для життя), тому акцент слід робити на практичних компетентностях»*. Це гасло звучить як незаперечна аксіома європейської педагогіки, що миттєво посилює позицію промовця.

Перекладознавчий аспект дослідження латинських крилатих висловів торкається однієї з найскладніших проблем міжмовної та міжкультурної комунікації – адаптації класичного спадку до когнітивно-семантичної системи сучасної української мови. Перекладач або автор наукового тексту часто постає перед вибором між збереженням автентичності оригіналу та максимальним наближенням тексту до сприйняття сучасного читача. Цей вибір залежить від чинника пресупозиції – обсягу соціокультурних та фонових знань, якими володіє аудиторія. Випадки функціонування без перекладу: латинський вислів залишається в оригінальній графіці без жодного тлумачення, якщо він належить до загальновідомого ядра академічного тезауруса. Автор розраховує на високу пресупозицію читача (колеги-науковця). Пояснення таких одиниць в елітарному дискурсі вважається зайвим, оскільки це порушувало б етикет наукового спілкування та мовну компресію (*Status quo*, *alma mater*, *persona grata*, *terra incognita*, *de facto*). Наприклад: *«Дослідження цієї реформи знову повернуло нас до стану status quo»*. Додавати переклад «поточний стан» означає перевантажувати текст очевидними для науковця речами [4].

Існують такі основні способи відтворення латинських висловів українською мовою:

1. Калькування (дослівний переклад): застосовується тоді, коли переклад латинської фрази повністю зберігає і логічну структуру, і прозору семантику, не викликаючи відчуття мовної штучності в українському тексті (*Scientia potentia est – «Знання – це сила»*; Cognosce te ipsum – *«Пізнай самого себе»;* Veni, vidi, vici – *«Прийшов, побачив, переміг»*).

2. Функціонально-стилістичні відповідники: ця стратегія передбачає відмову від буквалізму на користь пошуку в українському паремійному фонді (приказках, прислів'ях) таких зворотів, які мають ідентичне філософсько-прагматичне значення та аналогічну стилістичну конотацію (*Per aspera ad astra – «Через шорстке до зірок»* замінюється на поетично-крилате *«Крізь терни до зірок»*; *Finis coronat opus – «Кінець вінчає роботу»* трансформується у функціональний відповідник *«Кінець – ділу вінець»*; *Amicus Plato, sed magis amica veritas* замість сухого *«Платон мені друг, але правда більший друг» – «Платон мені друг, але правда дорожча»)*.

3 Описовий переклад (експлікація внутрішньої форми): використовується, коли латинська конструкція є специфічним ідіоматичним згустком, дослівний переклад якого українською мовою звучить невдало (*Mutatis mutandis* – замість буквального *«змінивши те, що має бути змінене»* перекладають описово: *«із урахуванням відповідних змін»*; *Conditio sine qua non* – замість *«умова, без якої ні»* українською описово перекладають як *«необхідна (обов'язкова) умова»* [2].

Латинські крилаті вислови у структурі наукового тексту виконують функцію семантичних вузлів, розкодування яких вимагає від перекладача максимальної точності. Помилки, буквалізм або некоректні адаптації латинських афоризмів не просто збіднюють стилістику, а призводять до руйнування когнітивного коду всього тексту. Такі помилки можна розділити на три категорії:

1. Дослівний переклад і «смисловий зсув» – виникає, коли перекладач копіює словникові значення латинських слів, ігноруючи ідіоматичний смисл вислову. Це призводить до абсурдизації українського тексту або викривлення первинного сенсу. Наприклад, вислів *«In vino veritas»* перекладають суто буквально: *«У вині – істина»*. Проте в науковому контексті (наприклад, у психології чи соціології) цей вислів використовується не для пропаганди алкоголю, а як еквівалент психологічного феномену: *«Що в тверезого на умі, те в п'яного на язиці»*; вираз *«Cum grano salis»* буквально перекладається – *«із зерном солі», а* у реченні *«Ці дані слід сприймати з зерном солі»* дезорієнтують читача, оскільки справжнє ідіоматичне значення фрази – *«сприймати критично / з дрібкою скепсису / з іронією»*.

2. Невиправдана модернізація античних концептів (анахронізм). Ця деформація полягає у накладанні сучасних наукових

або технологічних термінів на давні латинські поняття, що руйнує історичний контекст вислову й виглядає як методологічна помилка. Наприклад, переклад середньовічного філософського вислову *«Tabula rasa»* (чиста дошка) як *«чистий жорсткий диск»* або *«нульовий інтерфейс»* є невиправдним, хоча прагматично сенс схожий, – така модернізація є грубим анахронізмом, що нівелює класичну традицію терміна.

3. Утрата етнокультурного та міфологічного підтексту: деякі латинські вислови містять у собі згорнуті сюжети з античної міфології чи римського побуту. За умов калькування цей підтекст повністю втрачається. Наприклад, вислів *«Cornu copiae»* дослівно перекладається *«Ріг достатку»* і став для нас звичним, але він утратив пряму прагматичну відсилку до міфу про козу Амалфею, яка вигодувала Зевса; «Asinus Buridani» – *«Буріданів осел»* – сучасний студент, не знаючи притчі про тварину, яка померла з голоду між двома однаковими оберемками сіна, не зрозуміє, що цей латинізм у психології позначає *кризу прийняття рішення за рівноцінних альтернатив*.

Перекладацький аналіз доводить, що механічне перенесення латинських сентенцій в українську мову є неприпустимим. Найбільш виправданою в сучасному науковому дискурсі є комбінована стратегія: збереження латинського оригіналу в тексті (для підтримання інтелектуальної компресії та елітарності) з обов'язковим точним функціональним або описовим коментарем у зносках для уникнення смислових зсувів.

Висновки і перспектива подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, аналіз фактичного матеріалу довів, що латинська мова в українському академічному просторі зберігає статус активного семіотичного коду. За критерієм частотності та функціональної життєздатності виокремлюються дві групи висловів: логіко-методологічні константи та деривати загальнонаукового спрямування. Вони демонструють найвищу життєздатність, оскільки обслуговують сам каркас наукового мислення – логіку доведення, верифікацію гіпотез та структурування тексту. Ці одиниці незамінні як засіб когнітивної компресії (економії мовних зусиль). Також етико-дидактичні сентенції освітнього дискурсу залишаються базовими маркерами академічної ідентичності та корпоративної культури вищої школи, виконуючи важливу ціннісну та прагматичну функції у взаємодії між суб'єктами освітнього процесу.

Щодо відтворення латинських сентенцій в українському контенті спостерігається виражена комбінована парадигма з чітким нахилом до збереження автентичності оригіналу. У науковому дискурсі домінує стратегія цитат в оригінальній графіці (латиницею), оскільки вона функціонує як маркер академічної елітарності та розрахована на високу пресупозицію читача. Водночас в освітньому дискурсі простежується адаптація латинських афоризмів, зокрема текстове калькування або пошук функціонально-стилістичних відповідників в українській мові. Найбільш методологічно виваженою визнано перекладацьку модель: збереження оригінального накреслення вислову в реченні з обов'язковим поданням описового чи функціонального перекладу. Такий підхід мінімізує ризик «смислового зсуву» та буквальних перекладацьких деформацій.

Отже, латинські крилаті вислови залишаються важливим елементом українського наукового й освітнього дискурсу, виконуючи не лише комунікативну, а й культурно-ціннісну функцію. Їх переклад українською мовою потребує поєднання лінгвістичної точності, урахування культурного контексту та застосування сучасних перекладознавчих стратегій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цвид-Гром О. П. Латинська мова : навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2023. 350 с. URL: http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/9091 (дата звернення: 14.08.2026).
2. Данилюк О. С. Стратегії перекладу іншомовних вкраплень та латинських афоризмів у наукових працях. *Іноземна філологія*. 2023. Вип. 136. С. 112–120.
3. Лучканин С. М. Латинські сентенції та їх рецепція в сучасному українському науково-освітньому просторі. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*, 2023. Вип. 24. С. 45–51.
4. Цвид-Гром О. П., Марчук В. В., Рєзнік В. Г. Лінгвокультурологічний підхід у формуванні загальних компетентностей у здобувачів вищої освіти під час вивчення латинської мови. *Інноваційна педагогіка,* 2024. Вип. 69. Т. 2. С. 19–22. URL: http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/11415

REFERENCES

1. Tsvyd-Hrom, O. P. (2023). Latynska mova [Latin language]. Bila Tserkva. Retrieved from: http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/9091 [in Ukrainian].
2. Danylyuk, O. S. (2023). Stratehiyi perekladu inshomovnykh vkraplen ta latynskykh aforyzmiv u naukovykh pratsyakh [Strategies for translating foreign language intersperses and Latin aphorisms in scientific works]. *Inozemna filolohiya – Foreign Philology*, vol. 136, pp. 112–120 [in Ukrainian].
3. Luchkanyn, S. M. (2023). Latynski sententsiyi ta yikh retseptsiya v suchasnomu ukrayinskomu naukovo-osvitn′omu prostori [Latin maxims and their reception in the modern Ukrainian scientific and educational space]. *Aktualni problemy filolohiyi ta perekladoznavstva – Current problems of philology and translation studies*. vol. 24, pp. 45–51 [in Ukrainian].
4. Tsvyd-Hrom, O. P., Marchuk, V. V., Ryeznik, V. H. (2024). Linhvokulturolohichnyy pidkhid u formuvanni zahalnykh kompetentnostey u zdobuvachiv vyshchoyi osvity pid chas vyvchennya latynskoyi movy [Linguistic-cultural approach to the formation of general competencies in higher education students when studying the Latin language]. *Innovatsiyna pedahohika – Innovative* Pedagogy, vol. 69, (2), pp. 1902. Retrieved from: http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/11415 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 26.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026